

שלושה כרוזים

מפנקס דק'ק טריביטש

יוצא לאור ע"י

יצחק זאב כהנא

ה ק ד מ ה

טריביטש נמנית בין הקהלות העתיקות והחשובות במורביה. היא נודעת לשם בגלל מוסדותיה החשובים וביחוד בגלל רבניה, שכינהו שם פאר 1). חומר חשוב לקורות הקהלה נשמר לנו ברשימות פנקס הקהלה, המפיצות אור על היחסים בין הקהלה והשררה, בין האוכלוסיה היהודית והנוצרית, על החיים הפנימיים של היהודים שם, לחץ המסים וכי. 2). הפנקס מכיל בחלקו הגדול תקנות הקהלה. התקנות הישנות—מאה שמונים ושלוש במספרן, נעשו ברובן בשנת תכ"ז ונגמרו בשנת תל"ב. על החתום בא הדוקטור ראבינר ר' יצחק מאיר פרנקל-תאומים, בע"כ תננות אור; אחד מהפליטים הרבים מגרושי ווינא (שנת ת"פ). שמצא מקום מפלט במורביה ונתקבל במקומו של גיסו ר' אריה יהודה ליב קראכמאל לאב"ד ור"מ דקהלת טריביטש 3). התקנות הבאות נשלמו בשנת תק"ח, התאריך האחרון הנמצא בפנקס.

בין החומר המגוון נרשמו בפנקס גם שלשה כרוזים, שנכתבו בזמנים שונים. הכרוזים האלה מכילים פרטים חשובים על חייהם היהודיים קהלת טריביטש. ערך רב יש להכרוז הראשון. שמתוכו אפשר לעמוד על מצבה המוסרי של הקהלה. הכרוזים האלה מתפרסמים כאן לראשונה לפי הסדר שנרשמו בפנקס כמו שהם במקורם בכת"י ללא כל שינוי בלשונם. בכדי להקל על הקורא הוספתי פסיקים, נקודות וסימני ראשי תיבות שנשמטו לרוב בכת"י. במקומות קשי-הכנה תקונים קלים בסוגרים מרובעים, הכרוזים נכתבו עברית מעורבת באידיש, כתיבה הנהוגה בפנקסים. ביאורי המלים ותרגומם העברי נמצאים בהערות ובנספח.

הכרוזים

כ רו ז א

בע"ה העתק מגוף הכרוז הנכרו בתרי בתי כנסיות דפה קהלתנו ק"ק טריביטשיע"א 4) והגוף הכתב מונחת בתיבת הקהל 5).

1) השווה י. ח. סולק: המבשר שנה ראשונה עמ' 205 ואילך; נולד, Die Juden und Judengemeinden Mährens in Vergangenheit und Gegenwart. 528 עמ'

2) השווה מאמרי, נזירת השניות במורביה ציון שנה ח', ספר ב' עמ' 203.

3) ראה ד. קופמן נולי ווינא עמ' 80, הערה 2; Magazin 1890 עמ' 302; שלש שם בקובץ נולד הנ"ל. ע"י שם גם הספרות.

4) יכוננה עליון אמן.

5) עמ' פט. חלק מכרוז זה פירסם ח. פלש בתרגום גרמני Zeitschrift f. Geschichte

6) d. Juden in der Cechoslovakei 1930/31, בקורו מתעורר כרוז זה כאן לראשונה

לאשר כבר מימים ימימה ושנים כבירים העברו הוזהרנו בכל אזהרות והוכחנו בכל התוכחות, שלא יהי' המכשלה הזאת חחת ידינו (1). הן בענייני איסור פנוי ופנויות והן בענייני מכירת בשבת קאפעה או שאר מיני מתיקה גבאכשט (2) ואצ"ל החילול שבת שנעשה עי"ז פעם בפעם, ועבירה גורת עבירה, שגם בימות החול אין פרעמדי הייזר (3) נערים פור פיהרט ווערדין (4) להיות גנו(ב) בשל אביו ואוכל ברשות אחרים. וזכרון א' עולה לכאן (5). אויך (6) בעלי בתים פירצה קראן[ה] לגנב (7). להתיחד עם נשים אחרים ולבלות ימיהם בשחוק וקלות ראש. המרגילין לערוה. ובאשר בעו"ה (8) כמה וכמה יונקי שדים ותינוקו' של בית רבן נטרף עליהם את השעה וניידי מן עלמא הדין. ה' יגדור פריצותינו ברחמים. ומלבד אנדרי אומבשטענדין (9) כבודו של קהל עדתינו ותושבי עירנו, שלא נהיה לשחוק (ביני) [בין] העמים וביחוד כבודינו אצל החסיד שררה יר"ה (10). אשר ירא וחרד לדברים הללו ושונא זימה הוא ומוזהרין ועומדי' אנחנו בדברים הללו זה שנים שעברו. דש השררה יר"ה אן ביפאהלין גינעדיגשט. בזונדרליך הירוף משגיח צו זיין (11) בכך זה וזה גורם. שהתאספו יחד הרב אב"ד בצירוף בית דינו הצדק ובצירוף קרו"ט וע"ק (12). דקהלתינו פה, לעיין במילי דמתא ולתקן את הדרכים בדרך כבושה, דרכי יחיד ודרכי רבים בדרכי תורה ודרכי נועם. שלא יהי' כל א' בשרירות לבו ילך ויעשה מה שלבו חפץ. וכדי לעשות סייג וגדר לגדור הפרצה, שלא יהי' פרוץ מרובה על העומד (13). הסכימו כולן יחד בהסכמה מנוי' וגמורה בתקנות המבוארים להבא והיינו :

ראשון דש וועדר בבתיס וועדר ברחובו' ובשווקים בין ביום ובין בלילה שום בחור או נער או ב"ב (14). בין שיש לו אשה ובין שאין לו אשה, וועדר יחוד עם בתולה או בעולה ואצ"ל היא אשת איש ; וועדר איינה חברותה ביא אנדרר מיט בתולות או נשים. או כשאין בעלה בעיר לאכול ולשתות יחד בין מעכטי בכית ההוא גיקאכט אונט צו גריכט ווערדין בין מבית או בתים אחרים עש דאהין ברינגן לאון אודר אויך בין בימי חול ביומא דפגרא ובין בשבתות וימים טובים יחדיו אין גנות ופרדסים תוך העיר או חוץ להעיר שפאצירין צו גין רק אנשים לבדן ונשים ובתולות לבדן שפאצירין גיהן מעגין בלי עירוב והתחברות יחדיו, וגם :

(1) רמו לישעיה ג, ו'.	(2) מעשה אופה.
(3) בבתיס זרים.	(4) נכשלים.
(5) עירובין מ. ב.	(6) גס.
(7) סוכה כה. א.	(8) בעונותינו הרבים.
(9) סבות אחרות.	(10) ירום הודו.
(11) שהשררה יריה הוציאה בסוכה פקודה, להשניח במיוחד על זה.	
(12) קצינים ראשים וטובים. ועקרי קהלה — חשובי הקהלה. עיין ציון הנ"ל הערה 18.	
(13) ערובין סו. א.	(14) בעל בית.

שנית מצתה ומעכשיו איזט חתיכה דאיסורה צו פר קויפן קאפע (וכה'ג. 1), טעה וכן נמי כל מיני מתיקה האָניק קוכין, פלאדין ושאר מיני אפי' 2) ניקש דאפון אויש גינומין, כולן בכלל איסור הן עומדין הן בבית שהן עושין קאפע או מיני מתיקה כנ"ל, והן צו זיך לביתו ברינגן צו לוזין, לכולן איסורן; רק כל ביב מעגי זיך בימי החורף בביתו — כדרך שהתירו חכמים בשיע' בהל' שבת³, או בימי הקיץ אצל שאליט זעטצדין אוף שטעלין לוזין והיינו נוהר לצורכו ולצורך בני ביתו אוכלי שולחנו. אבל למכור לאחרים בכל ענין אסור, חתיכה דאיסורא היא. ואצל היא, דש אין בתי יי'ש בש[בתות וייט שם בביתם ניקש איין גשענקט זולי ווערדין לנערים או לבעלי בתים, לבית א' ביב ברינגן צו לאוזין.

שלישית בשבת וייט קיינה כלי זמריט אינ' 4) ברחוב היהודים צו הלטיין אצל יהי' מי שיהי', בין אצל חתן וכלה בין על החתונות אונט' 6) פאהר שפיל' 6) במשיק שלפני החתונה. וגם במשיק לאחר החתונה מותר כלי זמרים צו הלטיין ועכ"פ 7) בימי החורף ניט לענגר אלס 10 לענגשט 11 אוהר ובימי הקיץ אבל עד חצות לילה ותו לא מידי, וגם כלי זמרים מוזהרין ע"ז ניט לענגער צו שפילין מזמנים הקצובים הנ"ל ותו לא בקנס שני ריט' 8) על כלי זמרים כשיעברו על'. וכן כל נערים ובתולי' אסור כלי זמרים צו שפילין אויך בשאר ימות החול' 9).

רביעית קיין ביב או אשה בין פנוי' ובין נשואה לבעל זולי זיך גיברוכן לאוזין ליתן מקום לנערים או לביב ובתולי' בביתו, וועדר צו שפילען וועדר יחדיו אייני סעודה או ש[ול]ם דבר להתחברן יחדיו, שיכולין לבא לשחוק וקלות ראש בין בפניו ובין שלא בפניו בשום אופן או ענין ניט ערלויבט 10) ואדם מועד לעולם 11). להענישו לאותו ביב או לאותה אשה בקנס עשרה ריט', חצי לשררה יר"ה לרענטאמט 12) ומחצה השני' לקופת הקהל המחצה ומחצה לקופת ביח 13), בלי שום הנחה פרוטה א', אויך 14) כי המצא ימצא בין היום למחר ויש מחר לאחר זמן 15) מי שיעבור ע"ז כל שעתא ושעתא זמנו

(1) וכדאי נונא. (2) אפיות.

(3) אורח חיים הלכות שבת סימן רנ"ג. (4) אינם נימולים.

(5) ונס. (6) הסעודה שעושים בשבת שלפני החתונה.

(7) ועל כל פנים. (8) רייכשטאלער, זהב וחצי.

(9) השוה נ: ואלף, שייא תקנות סימנים רצה, רצה והחלטות ועדת קהלות מורביה

בלונדברג שנת תנו סעיף ו'; ב. וכשטין: די פראנער תקנות פון 1787 קענן לוקסוס

ביזיא-בלעטער 1931 מספר 5, עמ' 240—348; פלש במקום הנ"ל; י. זונה קובץ על יד,

סקיצה נרדמים, תש. עמ' קנט. (10) אינו רשאי. (11) ביק נ. ב.

(12) משרד הנביות. (13) בקור חולים. (14) נס.

(15) מדרש תנחומא בא, פרשה יג.

הוא להענישו כנ"ל, מלבד ענש יענש בב"ד שלשה חדשים ניט עולה לתורה או שום מצוה צו האבין ולפי תואר הענין בצירוף קרו"ט בענין חזקת הקהל⁽¹⁾ וכדומיהן זיין עונש צו ערווארטין הבין זולי. חמי שית המשועבדים⁽²⁾ שיש להן דירה בבית הקהל זולין וועדר גאר כאן האלטין למכור מאכלים לדרי קהלתינו וועדר לאורחי' הבאים מעלמא, וועדר לינת לילה צו געבין שם בבית הקהל בין בחדרים שלהן ובין בעליו' שעל גבן. וועדר קאפע או יין צו שענקין אודר מבתים אחרים הולין צו לוזן ובביתם צו קונסימירן בין בחול בין בשבת, חוץ חתניהם ובניהם ונשותיהם כשיבואו לכאן, אלן איין לאשירן מעגי ולסעוד שם בלי דוחה או מוחה כלל. וגם הסכמנו עוד לתקן:

ש ש י ת דש אייני אב זונדרליכי השגחה על כל אלה וכדומיהן יגגעבין זולי ווערדין וביחוד דברים הנוגעים אל איסור, ב"ד מוזהרין ולהפרישן ולהזהיר גדולים ע" קטנים, זולין בתמידות כל לילה ולילה שני בעלי [בתים] בימי חורף פון 9 אוהר ביז 2 אוהר ובימי הקיץ פון 10 אוהר ביז 2 אוהר אחר חצות נעבשט דיא שני שומרי הלילה הקבועים שמירה הלטיין וברחובות היהודים פטראלירן גיין וכשיפגעו בנער משרת או בעל בית הן מפה קהלתינו והן ממקומו' אחרים קרובים או רחוקים זולין השומרים הנ"ל גנויא עקסאמנירן מאין באת ולאן אתה הולך⁽³⁾ וחקירה על זה אחר זה צוא הבין אויך בבתים אלואו זעלכי אין ספק הבין, אם ישנו שם משתה וסעודת מרעים או זונשטיין פור דעכטיג צו זיין באיזה אופן או ענין שיהי' בלילה צו פיזיטירן בלי מוחה או דוחין ובקנס עצום, וועלכר זיך ווידר זעטצין ווערט, לפתוח ביתו אודר פוגע בכבודו צו זיין בדיבור או במעשה; בענינים האלו שלוחי דידן נינהו⁽⁴⁾ במאי דמפקדי עלייהו המה עושין. ובאם זעלבי עטוואש אוהנרעכטליך אן טרעפיין חל עליהם חרם ב"ד, זאלכש למחרתו לאלתר להרב אב"ד ולהקצין ר"ה⁽⁵⁾ אן צו מעלדין. וכשלא יהי' הרב אב"ד בביתו בעת ההיא, אצל א' מן הדיינים אן צו מעלדין⁽⁶⁾ והמה יפקחו לענוש לפי תואר הענין. ובפירוש תקנו דש קיין ב"ב א' מאנשי ביתו או מבניו שטעלין זולי. רק הוא בעצמו גיהן מוז, כשיבא הגורל עליו אודר אבר א' משלשה שומרי' וועלכי בדי' צו בצירוף קרו"ט הירצו ממנה גוועזין בהריקאו שטעלין וישלם שכר לאותו שומר הבא בהריקאו בימי החורף שמנה צ"ל⁽⁷⁾ ללילה א' ובימי הקיץ ד' צ"ל ללילה א'. וואו פון קיינר מבני קהלתינו בפרייאהם דאפון חוץ דיינים וקרו"ט. וזולתן אבר קיינר זיך ענשלאגין

(1) היסמנים קיא-קיר בפנס הקהלה טכילים התקנות בנוגע לחזקת הקהלה

בטריכיטש. עיין רוב וכשטיין, אבני איש היא עם' 25.

(2) פקודי הקהלה. (3) פרקי אבות פ"ג, ט"א.

(4) נדרים לה. ב. (5) ראש הקהל.

(6) להוריע. (7) כינוי לקרייצר.

זולי הירפאן בקנס א' רי"ט לכל פעם שיעבור ע"ז. וואו צו גורל בקלפי גימכט ווירט וכל חודש דיין א' משגיח על זה צו זיין הוט, שיהיה חוזר חלילה עפ"י גורל אונד דש כנ"ל שמירה גהלסטין ווערט. למחרתו חוקר צו זיין מחוייב איזט. ואף גם באם א' גלייך וואהל כתף סוררת געבין מעכטעס אזי זולי אחד משלשה שומרים בחריקאו גין לשמירה כנ"ל ושכירות דילי' למחרתו בלי שום שאלת רב או מנהיג ע"י שומרי לילה. מביתו או מחנותו זוא פיל משכנות גינומין ווערדן באופן שכל יפול שום אות ארצה מתקנות הנ"ל רק יהי' בעמוד וקיים. ש ב י ע י ת . על דבר עוברי עבירות, הן נער או בתולה, שנכשלו כבר או ח"ו להבא בשעהן מעכטי זולין צו קיינר דבר שבקדושה הן להתמנות והן לאסיפות הקהל והן לכל דבר וואש לתושבי קהלתינו עפ"י חזקת הקהל צו גניסן הבין ניט גלאנגין ואצ"ל חזקה פה מחדש צו געבין. ולפי תואר הענין מחויבים קרו"ט אצל אדוננו החסיד שררה יר"ה זולכש צו מעלדין, דש לזו בריב נעמין צו לזיין¹ וכלה גרש יגרש ולא יטמא את המחנה עברים². ובחרם על מנהיגי הקהל, וועלכר עש פראפאנירן ווערט אצל קהל להקל מן התקנה הנ"ל בשום אופן או ענין כלל. והיינו אותן איש ואשה שיש להן חזקת הקהל כבר והחזיקו כדמחזקי אינשי הבין בענין חזקת הקהל ווייטרס ניקס צו ליידן³ רק להפרישן מכל התמנויו' ולאספו' הקהל; אין חילוק בין (לעבר). [להווה] ובין להבא. והותנו נמי בפירוש באם ירצה קרו"ט וע"ק בצירוף הרב אב"ד ובית דינו להקל דבר מה בענין הנ"ל הרשות בידן לעשות לפי צורך שעה ולפי תואר הענין ואין למדין שעה מדורר' ודורות משעה⁴ כל הנ"ל נעשה היום יום ד' בטו"ב חשון תקי"ח⁵ לפ"ק. פה ק"ק טריביטש :

נאו' הק' יוסף מלבו"ב החונה בק"ק טריביטש יע"א⁶.

ונאו' הק' מנחם מענדל במוהרי"ל זלה"ה⁷

ונאו' דוד בן מוה"ר שמואל ז"ל ונאו' הק' בער רעקנדארף

ונאו' הק' משה יששכר בלא"א הר"ר גדלי' יהודה מטריביטש

ונאו' הק' בער מפאלין

ונאו' יודאליב בן איא הר"ר גרשון ז"ל מטריביטש

ונאו' הק' ראובן ארי' במהור"ר דוד נר"ו⁸

(1) שיפסיד את זכות ישיבתו. (2) במדבר ה. נ.

(3) אין להם בענין חזקת הקהלה לסבול מזה. (4) מנחות יט. ב.

(5) הכרוז הזה נרשם בפנקס בטעות לפני הכרוז משנת תצ"ט.

(6) ר' יוסף בן אהרן לבוב היה אחיו של הרב טרינה בטורביה ר' משה לבוב. בשנת

תצ"ה נתקבל לאביד בק"ק טריביטש. השוה י. ה. פולק במקום הנ"ל; ה. הורביץ M.G.W.J.

שנת 1928 עמ' 492. (7) זכרונו לחיי העולם הבא. (8) נטריה רחמנא וטרקיה.

הכרוז הנ"ל הו(ר)עתקתי אות באות ומלה במלה בלי שום חסור ויתיר כלל מגוף הכרוז הנכתב בכ"י וחי"מ¹ של האלופים התורניים² הדייגים ואקרויט צפ"י פקודת ה"ה האלוף הקצין פו"מ הקהלה הר"ר יודא ליב ר"ה נר"ו הן היום יום ב' עשרה ימים לירח שבט דהאי שתא תקיף לפ"ק.
נאם הקי יואל בלא"א מוהר"ר יששכר זצ"ל שמש ונאמן פה ק"ק טריביטש לע"ע.

ב.

כרוז שנכרוז בשבת קודש פי' ויחי תצט לפ"ק בשני בתי כנסיות קהל הקודש² דא לאזין מיו הרב אב"ד דקהלתינו הוא ובית דינו בצירוף אלופי קרויט דקהלתינו יצ"ו מכרוז ומודיע זיין לרבים, לאשר שכבר מלתא אמורה ולא פעם ולא פעמים אוהרה שמענו. דש מן האט לאזין מזהיר זיין וועגין דש אנשי קהלתינו פה, פון ישובים הסכיבות, סמוכות ואינן נראין³, בשר בהמה שחוטה אריין לקהלתינו ברענגין, דש על כן הכנסות הקהל מגורע ווערט ואי [משום] ממונא לקולא⁴ איזט אויך ממונא דאיכא אסורא וויילן אותן זוכאי זבח וועלכי זיך פר שוחטים מומחים לרבים אויט געבין ניט כדאי לסמוך עליהם אפי' בשעת הדחק, קצתן מצד חסרון ידיעות בדינים ודיני בדיקי הריאה וכדומיהן שלמדו ושכחו ולא חזרו ויסדו. וקצתן מחמת זקנה דען אימן יד ניט מעהר האבין, ומכשלה הזאת תחת ידו דמרתת ידיהן כמאן דמונח (אזרונקי) [אזרונקא]⁵ מיט הין רבים נכשלי. ווערין. זה וזה גורם דש מן בשר משחיטה חוץ פר חתיכא דאיסורא גככט האט. אפס חדשים מקרוב באו, דש איזה ב"ב תושבי קהלתינו פה פורצי גדר זיינן ולא שתו לבם על זאת. ובהיות שאינה מן המדה נכונה, לכבוש את העין כאלו אינו רואה ח"ו וחלילה חולין הוא לנו⁶ אלה וכאלה ששות גשעהין צו לאזין. בכך יצא מפי הרב אב"ד נר"ו וב"ד בד"צ היושבים על מדין בצירוף אלופי קרויט יצ"ו אוהרה עוד פעם ברבים, היא מיט כזהיר צו זיין דש מהיום ולהלאה הן איש או אשה נער או בתולה קיין בשר אריין כרענגין זאלין נאך ע"י אחרים זיך ברענגין לאזין, מלבד דש מן להעובר כלים שלו הכלי איסור אסרין ווערט (לא) באיסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בבת אחת⁷; ועלביר על אוכלים ומשקים לאחרים צו פרקויפן קיין נאמנות האבין ווערט, כי על עצמו אינו נאמן ומכ"ש על אחרים. זה יהי' מצד הבד"צ ומצד

(1) חתימת ידם ממש.

(2) צב, ב.

(3) מגילה נ. ב.

(4) ניטין סג, ב.

(5) נאר למלאות מים מן הבירה. כ"ב קסז, א.

(6) עבודה זרה ד, א.

(7) בשוי לאיסור חמור, שבועות כ"ד, א.

הקהל. אבר העובר הנ"ל פו כל ליטר בשר דש משחוטי חיץ ארינן ברענגין ווערט לקהלתינו א' זהב קנס צו געבין מחוייב זיין בלי הנחת שום פרוטה א. ווערדין אויך שוכרים אויף שטעלין אום העגלות וועלכי לרחובותינו קומן מחפש זיין בחיפוש בטר חיפוש וויא אויך הממונים דקהלתנו בשבועתם 4) כולל זיין ווערדין מוזן משגיח על זה זיין אונ' זאלכיש גיט פו שווייגין דערפין רק אצל הרב אב"ד וקרו"ט אן צו צייגין מחוייב זיין זאלין כדי כל העובר בסתר יהי נפרעין ממנו בגלוי 2. ולפרסם קלונו ברבים למען ישמעו ויראו ולא יידון עור 3. לעשות כמתקנתו 4. אכן וואן בקהלתינו במקולין דוחק בבשר וועהר זאל איתו מאן דהוא, וועלכר בשר ברענגט אודר קומן לאזין וויל בשביל[ן] אצל קרו"ט אטר יהי בימים זהם זיך אן מעלדין, ואז לפי תואר הענין וצורך שעה ורשות ביד קרו"ט, איהם רשיון צו געבין 5) בכתב. אבל לא ילפינן דורות משעה ולאחרים חוקה ועיכובא הוא 6. ובכן כל איש ואשה יעשה את אזניהם כאפרכסת 7 לשמוע בקולן של חכמים ושל סופרים ולא יעברו את הפקידים ולא יהי להם פוקה ולמשול, ולהשומעיו יונעם ויבא אליהם ברכו טוב מאל טוב.

ג.

בע"ה הכרוז הלזה נכרוז בשבת קודש פ' בהר ובחקתי תקיף לפ"ק בתרי בתי כנסיות פה קהלתינו ונאמר פה חוקה לקובעו הכותב לדורות 6) ב"ה דא לאסט אדמיו הגאון אב"ד ורימ דקהלתינו נר"ו הוא ובית דינו בצירוף קרו"ט דקהלתינו פה מכרוז ומודיע לרבנים[ים] זיין, לאשר שידוע לכל הפרצה לנעשה בקהלתינו ערב שבועות דאשתקר, שנהפכו יומי דרחמי ליומי דינא, יום עברה יום ההוא, עברת ה' וקנאתו אכלה אש ושלטה בשתי בה"כ וברוב בתים בקהלתינו וקצתן ערו ערו עד היסוד בה 9) ועדיין המה חרבו בעו"ה. וקצתן מעבלי בתים נעשים כאורחים במלון 10) ואליהן דגולין משכונה לשכונה. וקצתן מפוריין ומופרדין (ביני) [בין] עמים. וההיזק בספרים ומלבושים כסף ושוה כסף וכלי בית בסך והון רב. ולבד מן דין להזכיר חסדי המקום ביה שלא פגע בנפשות 11). אף גם לתקן ההילול י"ט שנעשה בעו"ה. ראה אדמיו

1) טהוטי הקהלה היו טהובים להשבע בשעת התמנותם. שינהלו עיני הקהלה בצדק ובאטינה בלי שום פניה צדדית. וזכה השבועה רשום בסוף הפנקס.

2) אבות פיר. מ"ה. 3) דברים י, יג.

4) רמז לשמות ל לב 5) לתת לו רשיון בכתב.

6) מנחות כו, א. 7) הניגה ג, ב. 8) פנחס ע"א צה.

9) תהלים קל"ז. 10) ירמיה ט, א.

11) בקורות העתים סאבירם טריביטש סימן לא: י. ה פילק בהמבשר הנזל ע"ט

105 נמצא תיאור מלא על השריפה ונידול ההיזק. בניגוד ל"אמיר כאן נאמר אצל טריביטש

בצירוף בד"צ וקרויט לגזור עלינו לחוק ולא יעבור. שבעריח סיון הסמוך יתענו אותן אנשים ונשים שהמה מבן עשרים שנה ומעלה, בין אנשים בעלי בתים ובין בחורים ונערים ובין נשים ובתולות, חוץ מאותן חלושי כח שידעו נפשם שקשה להם להתענות או הולכי דרכים או מעוברת ומניקות או מי שיש לו מחוש בבריאת הגוף, וועלכי זאלין התענית אויש ליון כל א' כפי יכולתו, העשיר ירבה ולא פחות מן ח"י צ"ל, והדל ימעט עכ"פ לא פחות מחיי פשיטי. ויום שלפני ער"ה, שהוא יום ד' הסמוך לעת מנחת ערב יתאספו בבה"כ לומר ספר ראשון שבתהלים קודם תפלת מנחה ובשחרית יאמרו סליחות ולא יודהה פ' השבוע, ואחר תפלת שחרית יאמרו ס' שני ושלישי שבתהלים וקודם יו"כ קטן יאמרו המלמדי תינוקות עם תלמידיה ספר ד' וס' חמישי שבתהלים, וגם זוליי קלפי מסוגרת גשטעלט ווערין. בשתי בה"כ ובה"כ הקטנה ובעזרת נשים, וכל א' וא' יתן צדקה לפי נדבת לבו, וגם אותן אנשים או נשים וועלכי התענית אויש ליון זולין דמי פדיון התענית אויך בלשכת החשאים בתוך קלפי הנ"ל געבין קודם מנחת ערב, ויום ב' שהוא יום לפני ערב שבועות זול מן בשחרית אחר יציאת מבה"כ ספר ראשון שבתהלים זאגין וקודם מנחה זול מן זאגין ספר שני וערב שבועות, בכדי שלא לבטל ההכנה לייט ישכימו לבה"כ כפי מה דאפשר ולומר ג' ספרים תהלים הנותרים, וגם זולין ווידרום הקלפות הנ"ל גשטעלט ווערין וכל א' וא' יתן כפי נדבת לבו ואחר יציאת מבה"כ זולין קרו"ט המעות הנמצאות בתוך הקלפות מסוגרת הנ"ל לאלתר לעניי עירנו מחלק זיין כאגרא דתעניתא צדקתא. והדבר המסור ללבנו של אדם נאמר בו ויראת מאלהיך (3) שכל א' יפשפש במעשיו ולהתפלל לאל יתי שישמע שועתינו ויקבל בראמים תפלתינו ולא יהי שוב שום פרץ וצוחה ברחובותינו ולשכון בטח ולהניח לנו מעצבונינו ולהשומע יבא ברכת טוב.

ה(ו)עתקתי מגוף הכרוז אות באות בלי שום חוסר ועודף אפילו אות אחת פראי, בע"ה (4) הק' יואל רוטנלין שמש ונאמן פה ק"ק טרייביטש לע"ע.

תרגום העברי.

ראשון. שלא בבתים ולא ברחובות ובשווקים... לא לעבור על איסור. יחוד עם בתולה או בעולה ואצל היא אשת איש; ולא [להיות] בחברה ביחד עם בתולות או נשים. או כשאין בעלה בעיר לאכול ולשתות יחד בין שנתבשר והוכן בבית ההוא בין לצוות להביא לשם מבית או בתים אחרים. או גם בין

פולק: ונס פנע צרבת המכה בצורכא מרבנן, אחר הסייחד יפה פרי תואר התור' מויה יעקב חתן הרבני מויה בער ר"ד זצ"ל, שריפת נשמה ונוף קרוש.

(1) י. ה. פולק בהמבשר שם: ונס אנחנו עד היום אומרים בכל ער"ה סיון מזמר

תלים השייכים להיום ההוא.

(2) ברכות ו. ב. (3) קידושין ל. ב. (4) באתי על החתום.

בימי חול ביומא דפגרא ובין בשבתות וימים טובים לטייל יחדיו בגנים ופרדסים תוך העיר או חוץ להעיר; רק אנשים לבדן ונשים ובתולות לבדן רשאים לטייל. בלי עירוב והתחברות יחד.

שנית. מצתה ומעכשיו חתיכא דאיסורא היא למכור קהוה וכהאי גונא טה וכן נמי כל מיני מתיקה עוגות-דבש, חמיטה ושאר מיני אפיות בלי יוצא מן הכלל, כולן בכלל איסור הן עומדין הן בבית שהן עושין קהוה או מיני מתיקה כנ"ל. והן לצוות להביא אצלו הביתה לכולן איסורן. רק כל בעל בית רשאי להטמין את החמין בחורף בביתו... או בימי הקיץ אצל המטמינה את החמין והיינו רק לצורכו ולצורך בני ביתו אוכלי שולחננו... ואין צריך לומר היא שבבתי מויגת-ייש אסור למזוג שם בביתם בשבתות וימים טובים לנערים או לבעלי בתים להביאם לחוץ ביתם של אחד מבעלי בתים.

שלישית. בשבת ויט לא להחזיק כלי זמרים אינם-נמולים ברחוב היהודים... וגם במשק לאחר החנונה מותר להחזיק כלי זמרים ועל כל פנים בימי החורף לא מאוחר משעה 10, לכל המאוחר עד שעה 11. ובימי הקיץ לעומת זה עד חצות לילה ותו לא מידי. וגם כלי זמרים מוזהרין ע"ז שלא לנגן מאוחר מזמנים הקצובים... וכן כל נערים ובתולות אסור כלי זמרים לנגן גם בשאר ימות החול.

רביעית. שום בעל בית או אשה בין פנוי ובין נשואה לבעל לא ישמשו גורמים ליתן מקום לנערים או לב"ב ובתולות בביתו לא למשחק ולא [לעשות] יחדיו סעודה או שום דבר להתחברו יחדיו, שיכולין לבא לשחוק. מי שיעבור ע"ז כל שעתא ושעתא ומנו הוא להענישו כנ"ל, מלבד ענש יענש בב"ד. שלא לעלות לתורה שלשה חדשים או לזכות בשום מצוה ולפי תואר הענין... יקבל עונשו המגיע לו.

חמישית. המשועבדים שיש להן דירה בבית הקהל לא יחזיקו מטבח למכור מאכלים לדרי קהלתינו לא לאורחי הבאים מעלמא, ולא לתת להם לינת לילה... לא למכור יין או קהוה או להביא מבתים אחרים ולשתות בביתם בין בחול בין בשבת, חוץ חתניהם ובניהם ונשותיהם כשיבואו לכאן רשאים לאכסן אותם.

ששית. שתסודר השגחה מיוחדת על כל אלה וכדומיהן.. שיעמדו על המשמר בתמידות כל לילה ולילה שני בעלי [בתים] בימי חורף משעה 9 עד שעה 2 ובימי הקיץ משעה 10 עד שעה 2 אחר חצות, מלבד שני שומרי הלילה הקבועים ויסיירו ברחובות היהודים, וכשיפגעו בנער משרת... יחקרו אוחם השומרים הני"ב בדיוק... וחקירה על זה יעשו אחר זה גם בבתים, שיש להם ספק אם ישנו שם משתה וסעודת מרעים או שהם מלבד זה חשודים. באיזה אופן או ענין שיהיה בלילה לחפש בלי מוחה או דוחין ובקנס עצום לפי שיסרב לפתוח ביתו או שיפגע בכבודו בדיבור או במעשה... ובאם המה ימצאו דבר שלא כיושר חל עליהם חרם ב"ד, להודיע זה למחרתו להרב אב"ד... ובפירוש תקנו, ששום

ב"ב לא יעמיד במקומו אחד מאנשי ביתו או מבניו רק הוא בעצמו מוכרח ללכת כשיבא הגורל עליו או שיעמיד במקומו א' משלשה שומרים אשר בד"צ בצירוף קרויט מינו אותם לזה... ומזה אין שום איש מבני קהלתנו פטור מלבד דינים וקרוי"ט. אבל זולתן לא ישתמט שום אדם מזה... כשיסדרו לזה את הגורל על דיין אחד להשגיח על זה כל חודש. שיהיה חוזר חלילה עפ"י גורל ושיעמדו על השמירה כנ"ל. למחרתו הוא מחוייב לחקור על זה כל חודש. שיהיה חוזר חלילה עפ"י גורל ושיעמדו על השמירה כנ"ל. למחרתו הוא מחוייב לחקור על זה. ואם אחד יתנגד בכל זאת אזי ילך אחד משלשה שומרים בחריקאו לשמירה כנ"ל ושכירות דיליה למחרתו בלי שום שאלת רב או מנהיג ע"י שומרי לילה. מביתו או מחנותו ויזכו כל כך משכנות באופן שבל יפול שום את ארצה מתקנות הנ"ל.

שביעית. על דבר עוברי עבירות... שנכשלו כבר או שיכשלו ח"ו להבא לא יזכו בשום דבר שבקדושה, הן להתמנות והן לאסיפות הקהל והן לכל דבר שנהנים תושבי קהלתנו עפ"י חוקת הקהל. ואצ"ל לתת להם חוקה פה מהדש. ולפי הוואר הענין מחוייבים קרוי"ט להודיע על זה אצל אדונו החסיד שררה י"ה. שיקח את אגרת-גורלו... ובחרם על מנהיגי הקהל, אשר יציע אצל הקהל להקל מן התקנה הנ"ל.

ב.

מיו הרב אב"ד דקהלתינו... מצוים בזה להכריז ולהודיע לרבים לאשר שכבר מלתא אמורה... שהזהירו בגלל זה, שאנשי קהלתנו פה מביאים בשר בהמה שחוטא מהישובים הסביבות סמוכים ואינן נראין לתוך קהלתנו ושעל כן ההכנסות הקהל מתמעטות. ואי משום ממונא לקולא ישנו גם כמונא דאיכא אסורא, מכיון אותן זבחי זבה אשר מציגים את עצמם לשוחטים מומחים לרבים אינם כדאי לסמוך עליהם אפי' בשעת הדחק... בכך רבים נכשלים. וזה וזה גורם שעשו בשר משחיסת חוץ כחתיכא דאיסורא... אפס חדשים מקרוב באו, שאיזה ב"ב תושבי קהלתנו פה פורצי גדר המה... בכך יצא מפני הרב אב"ד. אזהרה עוד הפעם להזהיר בזה, שמהיום ולהלאה, לא להביא [בעצמן] שום בשר לכאן ולא להביא גם ע"י אחרים. מלבד שלהעובר יאסרו כלים שלו ככלי איסור... לא תהיה לו נאמנות גם על אוכלים ומשקים למכור לאחרים. זה יהיה מצד הבד"צ. ומצד הקהל. אולם העובר הנ"ל מחוייב לשלם קנס זהב א' בעד כל ליטר בשר משחוטא חוץ שיביא לקהלתנו... גם נעמיד שומרים כדי לחפש בחיפוש בתר חיפוש את העגלות אשר באות לרחובותינו. כמו כן הממונים דקהלתנו מחוייבים לכלול בשבועתם להשגיח על זה ולא להעלים דבר כזה, רק מחוייבים להודיע על זה אצל הרב אב"ד וקרוי"ט... אכן כשבקהלתנו. במקולין יהיה דוחק בבשר או אותו מאן דהוא. שמביא את הבשר או מצוה להביא את הבשר בשבילו, עליו להודיע ע"ז אצל קרוי"ט אשר יהי בימים ההם.